Foms rikskonferens 2009

18-20 mars 2009, Valjeviken, Sölvesborg

Framtidens fritid - hot eller möjlighet?

Gunvor Engström
Landshövding, Blekinge

Fredrik Ekdala
Konferensmoderator

SKTF

SISU Idrottsutbildarna

Studieförbundet Vuxenskolan

VALJEVIKEN

En dokumentation av Linnea Hummel

Idéburen sektor - en ny samtalspartner

Ronny Hallberg

Ronny Hallberg har varit verksam i den idéburna sektorn i över 20 år. Han har bland annat arbetat som verksamhetschef för Bryggeriet i Malmö, där han tillsammans med stadens skatare gjorde Malmö till en skateboard-huvudstad i Europa. Idag utvecklar han nya projekt i den idéburna sektorn för IRUC (Idieelt Resurs och Utvecklingscentrum.)

Hallberg berättar om hur viktigt det är med föreningar, och vilken kraft det har på samhället. Den idéburna sektorn är den organiserade delen av civilsamhället som inte strävar efter vinst, som andra sektorer gör. I denna sektor finns bl.a idrotten, handikappföreningar, kvinno- och kulturorganisationer.

- Man brukar tala om att ”lika barn lika bäst”, jag skulle vilja säga att ”olika barn skapar nya lekar” säger Hallberg. Att våga satsa, vara med och skapa något nytt.

Även det offentliga har börjat fundera mer på kvalitet istället för att kostnadseffektivisera i t.ex sin egen omsorg. Forskningen har visat att den idéburna ger tillväxt på många plan. Hallberg förklarar:

- Är man i en förening styrs man inte av det offentliga och genom politiska beslut. De idéer man får inom föreningen kan man utveckla utan några kommersiella eller politiska faktorer.

Det här är en utveckling som jag tror kommer fördjupas i och med att den utvecklas och uppmärksammas mer och mer. Detta kommer så småningom påverka eran vardag i era kommuner.

Den idéburna organisationen – förebild för andra?

Peter Örn

Peter Örn är konsult och föreläsare och leder idag regeringens ”Delegation för hållbara städer.” Tidigare har han bl.a varit representant i dialogen med den ideella sektorn om en överenskommelse inom det sociala området. Han har också varit generalsekreterare för Svenska Röda korset och VD för Sveriges Radio.

- Vi lever i sökandets tid. Väldigt många människor letar efter fördjupning i en värld av ytlighet. Unga som gamla söker identitet, moraliska och etiska auktoriteter, säger Örn.

Man söker också nya sätt att driva saker när kommuner och landsting har besparingar. Det är en växande insikt bland politiker att det inte går att utveckla samhället bara genom den offentliga sektorn. Det är här den idéburna sektorn kommer in. Vi behöver massor av organisationer och föreningar. Även om organisationer inte är lika medlemsbaserade idag, och uppbyggda på samma sätt som förut, är alla organisationer bra. Där florerar nya typer av samtal, nya funderingar och idéer som kan vara till nytta för många.

Hinder för utveckling

- bristen på bekräftelse och erkännande
- projektos (att lida av projektsjuka.)
- lagen om offentlig upphandling. När kommuner och landsting går ut och vill låta andra aktörer driva verksamheten. Då är det svårt för den ideella att hävda sig från den privata för dom har mer pengar
- bristen på kunskap.

Örn säger att man måste försöka komma bort från projektsjukan och långsiktigt kunna finansiera organisationerna. Fler organisationer måste kunna hjälpa varandra, även om de inte ser ut eller är uppbyggd på samma sätt som ens egen.

- Varför finns din organisation till? Vad är eran särart? I sökandet efter bidrag och allt är risken att man tappar sin egen identitet. Man lägger sig nära de privata sektorn för att konkurrera, man gör sig lik den privata sektorn för att få pengar. Men man måste fråga sig själv; vilka värderingar ska prägla föreningen? Hur ska de gestaltas? Hur ska man uppträda i möten med andra människor? Det är några av frågorna man måste ställa sig som ledare eller organisation, avslutar Örn.

Tänka nytt eller har vi tänkt färdigt?

Stig-Arne Bäckman

Stig-Arne är VD för Urkraft och har under de senaste 15 åren tillsammans med sina medarbetare motiverat och utbildat tusentals unga och äldre arbetslösa med annorlunda metoder. OCN (Open College Network) har med Urkraft som bas etablerats i Sverige och används idag i ett 40-tal kommuner, organisationer och företag.

Bäckman talar om att det handlar om kamp. En kamp för något man tror på. Det kommer inte komma ett räddande mail från en högre makt, den stora ledaren, som hjälper en. Man får tänka själv, för det är vi själva som ser behoven. Den kraft, lust och energi som skapar idéer är samma hos nästan alla. Det gäller bara att hjälpa till att upptäcka den, för ingen kan göra det åt oss.

- Jag var med och startade Urkraft med 15 arbetslösa ungdomar 1988. Vi tänkte stort, ville bygga upp en ny kommun. En restaurang, ett café och en ny sporthall på bara tre månader säger Bäckman. Människor måste vara med och själva bygga upp ens eget samhälle, det är min grundkänsla. Han fortsätter: Det är lätt att forma människors kraft. Alla vill vara en del av något, av samhället, att bli sedd och hörd. De vet inte alltid om det själva bara.

Bäckman berättar med stor inlevelse och humor om projektet. - Vi hade en idé om att ha grisar på taket på den färdiga restaurangen. Ett kretslopp, grisarna bajsar och ger gödsel åt växterna, vi slaktar och lagar till grisarna. Varför inte? Man måste våga tänka i nya banor, poängterar Bäckman återigen. Just den idén blev inte verklighet, men vi hade i alla fall en tanke, en ny sådan!

Vad hade vi för metod? Ingen aning, men den fungerar. I grunden är alla lika, men det måste till ett lite annorlunda tänk för såna här projekt, som vi gjorde med Urkraft t.ex. Projekt ska ge lagom mycket ångest, man tar risker men vinner också på det. Man lär sig saker. På vilket sätt man lär sig är inte så viktigt, det viktiga är att man LÄR sig.

– Jag har slutat hoppats på att saker ska hända av sig själv. Jag vet inte vilken väg ni tagit i livet. Men jag tycker man ska fundera själv på hur man ska göra och vilken väg man ska ta, uppmanar Bäckman.

Samverkan mellan kommuner och den sociala ekonomin

Lars Bryntesson

Lars Bryntesson är oppositionsråd i Värmdö och föreläser om social ekonomi. Som kommunstyrelseordförande utvecklade han under 2001-2006 en kommunal strategi i Värmdö för att främja och samverka med den sociala ekonomin i kommunen. Koalitionen var blocköverskridande.

Bryntesson inleder sitt föredrag med att förklara att världen inte förändras genom politiska beslut, utan engagerade människor. Att bry sig om, att kämpa, är viktigt. Kamp är engagemang. Dåliga politiska beslut ger motsatsen – att inte uppmuntra till engagemang.

- Den klassiska frågan idag, med den offentliga sektorn mot den privata sektorn stämmer inte längre med verkligheten.. Man har fel om man tror att de sektorerna är de enda aktörerna i samhället. Den tredje sektorn, med social ekonomi, är lika viktigt, säger Bryntesson. Här finns kooperationer som skapas av ett behov – ett behov som kommunen inte kan tillfredställa, därför gör man saker själv.

Det ligger också ett politiskt ansvar för att utveckla och uppmuntra den sociala ekonomin. Bryntesson uppmuntrar processen som gör att medborgare själva vill vara med att bestämma, genom bl.a organiserade verksamheter som bygger på demokratiska värderingar och är fristående från den offentliga sektorn.

- Man måste gå från offer till aktörer. Att känna att man inte bara är en del av samhället, utan stå mitt i det, förklarar Bryntesson. Man vinner på att ha den sociala ekonomin i åtanke, på att det faktiskt kan göra skillnad. Människors engagemang är viktigare än nånting annat. Det är det som ger social ekonomi dess positiva effekter.

Onödig ohälsa

- hälsoläget bland personer med funktionsnedsättning

Magnus Wimmercrantz

Magnus Wimmercrantz är socionom och har jobbat som kurator och inom frågor om funktionsnedsättning i hela sitt verksamma yrkesliv.

Det handlar inte bara om levnadsvanor, öppnar Wimmercrantz. Det handlar också om att skapa förutsättningar för att skaffa sig en god hälsa. Att inte ha full beslutskontroll påverkar hälsan negativt, men att kunna känna tillgänglighet och delaktighet är viktiga hälsofaktorer.

Att känna att man har en god hälsa är en mänsklig rättighet, det får inte reduceras till att bara ha rätt till att erhålla hälso- och sjukvård. Upplever man att man har en bra hälsa lever man längre, oavsett vilka sjukdomar eller funktionsnedsättningar man har. Därför är det oerhört viktigt att påverka sin egen hälsa till det bättre. Det är inte bara bra för ens eget välbefinnande, det är också en förutsättning för en bra samhällsutveckling.

Den största andelen människor med dålig hälsa är idag funktionsnedsatta personer, det visar den rapport om Onödig hälsa som Folkhälsoinstitutet gjort. - Fler än en miljon människor i åldern 16-64 har en funktionsnedsättning. Det är inte samma sak som att ha dålig hälsa, man kan ha både och. En stor del av ohälsan beror istället på kort utbildning, brist på yrkesarbete, dålig ekonomi, övervikt, ångest, stress eller diskriminering. Fokus måste flyttas till de grupper som faktiskt har värst ohälsa.

Det måste läggas mer resurser och pengar på personer med funktionsnedsättning, säger Wimmercrantz.

Sociala faktorer som påverkar hälsan

- delaktighet och inflytande
- kultur
- arbete och arbetsförhållanden
- bra uppväxtförhållanden
- utbildning
- ekonomi
- tillgång till hälsofrämjande aktiviteter
-fysisk miljö

Idrott som verktyg för att våga livet

Suss Nylund

Suss Nylund är specialidrottslärare och ordförande för Special Olympics Sweden. Suss är en av grundarna till Upp & Nergympan, ett koncept för att jobba med fysisk aktivitet för personer med utvecklingsstörning och inlärningssvårigheter. Hon menar att idrott skapar självkänsla och kompetens. Idrott är en livsstil.

Suss har själv varit elithandbollsspelare, liksom hennes man. Idrotten har alltid varit viktig. När hon sen fick en son med downs syndrom visste hon varken ut eller in. - Skulle jag vara tvungen att sluta med idrott nu? Kommer min son kunna vara med på idrott? Frågorna var många, berättar Nylund.

Hon startade en egen familjegympagrupp, för det fanns inget barngympaalternativ där de bodde. Det var svårt till en början, då gympan inte var anpassad för personer med utvecklingsstörning. Det måste ju gå att lösa på nåt sätt, tänkte Suss Nylund. Så de utvecklade en videofilm med åtta motionsprogram, med namnet Röra på mej. Där fanns grundformerna till motion och rörelser, såsom att rulla, snurra, hoppa osv. Tanken är att ge barn rörelseglädje tidigt. Att grunda bra vanor hos de små barnen och på så sätt förebygga sjukdomar och övervikt i vuxen ålder.

Idag är sonen Jesper 12 år, och lika sportintresserad och idrottsdeltagande som resten av familjen. – Idrottsvärlden ger människor med utvecklingsstörning lika mycket som andra, förklarar Nylund. Det är nåt att jobba med, att våga lösa problem, våga ta steget att lösa saker. Idrotten skapar gemenskap och man knyter kontakter genom den.

Idrotten ger personlig utveckling. Motivationen ökar, att kunna uttrycka fysisk talang och glädje ger självkänsla. Konkretisera saker i idrotten så det går att anpassa. Anpassa så det blir konkret, uppmanar Nylund.

Norsk idrott for alle?

Mads Andreassen

Mads är konsulent i Norges idrottsförbund och Olympiska och Paralympiska kommittén. Norsk idrott har de senaste 10 åren genomfört en integreringsprocess där norska handikappidrottsförbundet avvecklats och de olika handikappidrotterna inlemmats i specialidrottsförbunden.

Redan 1972 kom idén om idrottsintegrering i Norge för alla, inklusive funktionshindrade. Varför göra små åtskilda handikappföreningar när det handlar om integrering? Valmöjligheterna blir mycket större när det gäller anpassningen till idrott efter vilken funktionsnedsättning man har, när man integrerar alla i idrotten. Det är inte längre bara t.ex. dans eller bara skidor för funktionshindrade, utan valen har blivit fler.

- NIF, Norges Idrottsförbund är norges största frivilligorganisation. Föreningen hjälper en igång med aktiviteter, skapar olika idrottsklasser, ser till att transporterna dit fungerar. Vi samarbetar mycket med det offentliga också, med stödpersoner som kan främja idrottsaktivitet, säger Andreassen.

Han fortsätter med att berätta att i Norge har man rätt till personligt fritidshjälpmedel, ända upp till man är 26 år gammal.. En regel vi inte har i Sverige. Man kan t.ex. få rätt till en el-innebandystol, eller andra hjälpmedel inom den sport man valt att utöva.
- Att själv få vara med att främja sin egen hälsa, välja vilken idrott man ska utöva, det ger motivation och aktivitet, förklarar Andreassen. Det ger i sin tur en upplevelse att man har en god hälsa, och ger uppmuntring i livet. ALLA har rätt till sin egen hälsa och sin egen fritid.

Kreatören, krönikören och inspiratören Sören

Sören Olsson

Sören är människa, pappa till tre barn och författare till många kända böcker med figurer som Sune, Håkan Bråkan och Bert. Han har också tillsammans med sin hustru skrivit boken ”Prins Annorlunda,” om hur det är att leva med ett annorlunda barn. Sonen Ludvig har Downs syndrom och Eisenmenger syndrom som bidragit till både sorg och glädje.

- Tänk om man visste för fem, tio eller kanske tjugo år sen vad man visste idag, öppnar Olsson. Men i livet försöker man gärna samma sak. Man vill inte utsätta sig för risken att låta livet hända, inget får överraska. När jag gick i skolan fick jag etta i svenska. Jag kunde aldrig drömma om att jag en dag skulle bli författare till hundratals böcker. Det är såna saker jag menar. Man måste låta livet få hända.

Sören Olsson berättar vidare: Jag visste väldigt lite om utvecklingsstörningar när jag växte upp. . Det fanns liksom inga med det omkring mig. De var undanstuvade nånstans.

- En gång var jag och min kollega Anders på Rhodos. Det kom en stor man och var uppenbart irriterad på mig. Han började knuffa och ville rent ut sagt slå mig. Jag försökte förklara på engelska och undrade vad jag gjort, det började bli lite obehagligt. Då skrek Anders: -SÖREN, SÖREN, HAN ÄR MONGOLID!
Men jag kastade mig skräckslaget åt sidan för jag trodde han skrek ”SÖREN, SÖREN, HAN HAR EN KNIV!”

Han gestikulerar och publiken skrattar. Sören Olsson berättar på ett talangfullt och humoristiskt sätt.
”Mannen med kniven” som han och Anders senare skulle komma att kalla ”Harry” pga. av att hans utseende av Dynamit-Harry från Jönssonligan, skulle komma att bli ett stående skämt hos dem båda. De såg honom fler gånger under Rhodosvistelsen och kunde inte låta bli att fantisera och skoja om att han kanske förföljde Sören.

- Tänk om du får ett barn och så visar det sig vara Harry som föds! skojade Anders.

Fem år senare föddes Sörens första barn, Ludvig, med Downs syndrom. - Jag förutsatte det värsta, allt kommer hända, alla dåliga saker, berättar Olsson. Vänner och bekanta visste inte om de skulle säga grattis eller inte. Varken de eller jag visste hur man skulle hantera situationen. Men tänk om jag visste då, att 18 år senare skulle jag ha fått uppleva en underbar son som klarar ALLT. Så mycket ångest jag kunde sluppit då, om jag visste det jag vet idag.

Ludvig har stor glädje och humor i sig. Han skriver och berättar massor av saker. ”Vansinne är ärftligt, föräldrar får det från sina barn brukar Ludvig säga.

Men det är inte bara roligt. Det är extra mycket glädje, men det är också extra mycket av allt annat när man har ett speciellt barn. Extra arbete, extra känslor, extra kromosom… Det blev också extra mycket sorg när det visade sig att Ludvig till följd av Eisenmengers syndrom har ett hjärtfel, som i princip gett honom ett dödsbesked. De vet inte när, dom vet bara att.

- Man försöker leva mer efter att man inte vet vad som kommer hända. Man ställer sig ofta frågan VARFÖR… Men livet händer precis som det gör i alla fall, man kan inte förutbestämma eller förutse. Man måste våga PROVA och misslyckas. Att göra bort sig är att våga utsätta sig för livet. Varje dag blir en gåva nu, jag vill inte att något ska kännas oavslutat. Ovisshet är inte bara otäckt, det är också jäkligt häftigt, avslutar Sören Olsson.

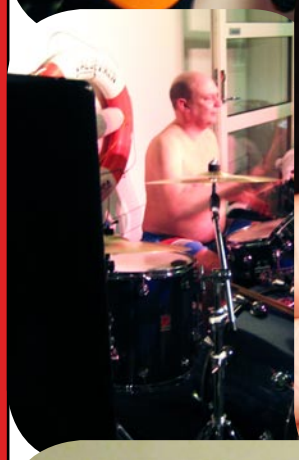

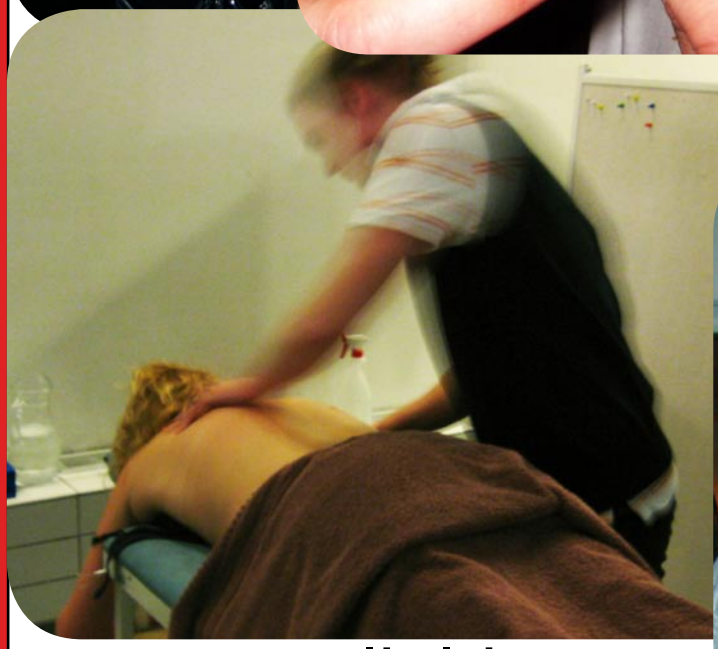

Vimmelbilder

På dagarna är det intressanta föreläsningar, och på kvällarna bjuds det på förstaklassig underhållning!

Här ser vi The Badrock boys uppträda i simhallen, ordföranden som äter upp sin hatt samt den massage som fanns att tillgå i simhallen under onsdagskvällen.
Fredrik Ekdala, konferensens moderator, (t.h) gjorde även ett stand up-framträdande.

Zillertal Tyroler Corps underhöll på torsdagen och fick hela publiken att joddla och sjunga med.

Tack för i år!

Text, foto och layout:

Linnea Hummel

Skribent, illustratör, och serietecknare
www.sanslos.wordpress.com
plurka@gmail.com
070 64 99 357